

УДК 94(477)

Володимир Струганець

МІСЦЕ І РОЛЬ ОЛЕКСАНДРА ТИСОВСЬКОГО У ЗАСНУВАННІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ "ПЛАСТУ" В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ (1911–1914 РР.)

У статті проаналізовано місце і роль Олександра Тисовського у заснуванні і діяльності "Пласту" в Східній Галичині упродовж досліджуваного періоду. Розкрито його значення у формуванні національної свідомості українства окресленого періоду.

Ключові слова: Східна Галичина, Олександр Тисовський, "Пласт", суспільно-політична діяльність.

"Пласт" виступав суттєвим чинником формування національної свідомості українства. Безумовно, що важливу роль і місце у його заснуванні та подальшій діяльності відіграв Олександр Тисовський, педагог, учитель природознавства академічної гімназії, доктор біологічних наук, професор, член НТШ. Досліджувана проблема має цінне наукове значення, оскільки дає змогу розкрити одну з особливих сфер функціонування молодіжної української організації і власне роль О. Тисовського у її заснуванні та діяльності.

Наукова новизна статті полягає у тому, що у публікації на основі об'єктивного і комплексного підходу розкрито місце і роль О. Тисовського у заснуванні "Пласту" в Східній Галичині, показано його вплив на формування національної свідомості українців окресленого періоду.

Об'єктом наукового дослідження виступають суспільно-політичні, національно-культурні процеси, що відбувалися в Східній Галичині в досліджуваній період.

Предметом дослідження є вплив О. Тисовського на заснування "Пласту" в Східній Галичині упродовж 1911–1914 рр.

Мета дослідження ґрунтується на тому, щоб дослідити місце і роль О. Тисовського у заснуванні "Пласту" в Східній Галичині.

Завдання дослідження базуються на аналізі ролі О. Тисовського у заснуванні "Пласту" і його значенні в національно-культурному поступі Східної Галичини.

В сучасній українській історіографії діяльність "Пласту" висвітлена більшою мірою, ніж праця її окремих діячів, серед яких були особи різних професій, але об'єднувало їх те, що усі вони прагнули внести якісні зміни в національний поступ. Одною із таких яскравих особистостей молодіжного руху в Східній Галичині став основоположник скаутського руху на західноукраїнських землях і один із засновників "Пласту" – О. Тисовський.

Незважаючи на певні здобутки науковців у дослідженні діяльності "Пласту" та ролі О. Тисовського у його заснуванні і становленні упродовж 1911–1914 рр., поза межами наукових досліджень залишається чимало важливих нерозв'язаних проблем. Зокрема, особа О. Тисовського у сучасній українській історіографії аналізувалася в основному у контексті вивчення виховної моделі Пласту, яку діяч висвітлив праці "Життя в Пласті" [1].

Власне ж його участь у формуванні національної скаутської організації у довоєнний період зокрема і участь у молодіжному русі на початку ХХ ст. загалом, частково висвітлена у працях І. Андрухівця [2–3] у яких коротко описано діяльність основних молодіжних товариств, що діяли на території Східної Галичини, у тому числі досліджено початковий етап діяльності "Пласту". В. Окаринський у своїх працях [4–6] дослідив початковий етап його становлення.

У праці В. Леника [12], проаналізовано праворадикальний рух у Східній Галичині упродовж 1911–1914 рр.

Цінним і важливим джерелом інформації про життя і діяльність О. Тисовського, є його спогади, зібрані Т. Данилівим у праці "Основоположник Пласту: До 80-річчя з дня народження професора д-ра Олександра Тисовського" [13] розкрито основні віхи життя і діяльності діяча.

Надзвичайно цінну інформацію з історії "Пласту" та його провідних діячів надали праці Б. Трофим'яка, а саме напрацювання і особисті записи автора, що зберігаються в його особовому фонді у Державному архіві Тернопільської області [17–18].

Основою джерельної бази наукової статті є особовий фонд О. Тисовського у Центральному державному історичному архіві України в м. Львові [19–21], що вміщує 157 справ. Дослідником опрацьовані лише деякі з них, зокрема справи 51, 94, 102, 104, що найбільше відповідають зазначеній темі дослідження.

Статті О.Тисовського, що стосуються системи виховання і організації діяльності "Пласту" вміщено у часописі скаутської організації "Пластовий шлях" [10], що видавався в діаспорі, з перервами з 1930 року.

Однак окреслена нами проблема не знайшла ґрунтовного висвітлення у наукових публікаціях, тому аналіз історіографії проблеми дає змогу зробити висновок, що на сьогодні у науковій літературі відсутні праці, що ґрунтуються на дослідженні зазначеної проблеми, у яких було б з'ясовано місце і роль О.Тисовського у заснуванні та діяльності Пласту в Східній Галичині упродовж 1911–1914 рр.

О. Тисовський у 1910 р. ознайомився із організаційно-ідеологічними засадами польської молодіжної організації "Гарцежи" та з книгою А. Малковського "Scouting jako nowy system wychowania" (очевидно мається на увазі перший польський скаутський посібник "Scouting jako system wychowania młodzieży", котрий А.Малковський видав у Львові в 1911 р.), яка його дуже зацікавила. Помітив, що ця праця за змістом, є така ж як і посібник зі скаутингу Р. Бейден-Павелла, засновника скаутського руху генерала англійської армії "Скаутинг для хлопців" [24], який він вирішив прочитати в оригіналі. У О. Тисовського виникла ідея заснування організації для молоді, яка поєднала б і морально-фізичне загартовування і національно-патріотичну ідею відродження Української держави. Він вважав, що у тогочасному суспільно-політичному становищі для української молоді була потрібна організація, яка б відповідала їх інтересам, допомагала зайняти відповідне місце у суспільному житті краю. О. Тисовський розробив модель молодіжного об'єднання, в яку входили вишкільні процеси запозичені у скаутизму, основні засади педагогічного виховання в національно-патріотичному дусі і громадсько-просвітницька діяльність, чого і потребувало українське суспільство в умовах бездержавності [13, с. 9–10].

О. Тисовський вважав, що система всебічного патріотичного виховання української молоді мала доповнювати шаблонне, бездумне виховання в школах. На його думку: "...для української молоді потрібно якоїсь організації для її національно-патріотичного виховання, тим більше, що на основі мого досвіду, як колишнього учня і тепер як учителя, я стверджував і писав що "школа вчить але не виховує", за що мені, з боку моєї шкільної влади делікатно докоряли" [13, с. 9–10]. Фактично педагог гостро критикував тодішню систему освіти. Він у 1911 р. публікує у львівських часописах "Діло", "Наша школа" низку статей під заголовками "Думки чудака", у котрих піддав гострій, забарвленій гумором критиці "формалістичні методи навчання", що знайшло широкий резонанс в українського загалу і серед вчителів [13, с. 9].

На О. Тисовського впливало родинне оточення, особливо вплив старшого брата Степана, а у гімназії настанови професора німецької мови, голови "Сокола" у Львові І. Боберського. Все це стало підґрунтям для формування основ пластового руху [18, арк. 86]. Які він почав втілювати у життя в квітні 1912 року разом із учнями 4 А класу гімназії у Львові [24]. Побачивши зацікавленість і прагнення до самоорганізації з боку учнів, О. Тисовський розкрив план створення позашкільної скаутської організації, яка б могла забезпечувати активну діяльність учнів у позаурочний час. Особливої підтримки цієї ініціативи з боку дирекції не було, але і перешкод тодішній директор гімназії Ілля Кокорудз не чинив. Діяльність майбутнього об'єднання мала ґрунтуватись на традиціях Запорізької Січі та життя козаків із застосуванням новітніх правил світового скаутингу, які на думку О. Тисовського, були актуальними для молоді. [18, арк. 86]. Такий план був схвалений учнями та педагогами-українцями гімназії, зокрема Іваном Боберським, Мироном Федусевичем та Юліаном Лещієм. Зібрання товариства проходили у приміщенні природничого кабінету [13, с. 20–21].

Створенню "Пласту" передувала дискусія в тогочасній пресі Східної Галичини. Про проблеми організації гімназійної і шкільної молоді дискутували М.Грушевський, І. Боберський, Ю. Панейко, О. Тисовський. Перша стаття, присвячена цій ініціативі молодих вчителів, стаття П. Франка "Пластуни" – була опублікована у "Ділі" 2 грудня 1911 р. [23]. Тут він виклав основні принципи військової служби чорноморських козаків, яких у кінці XVIII–XIX ст. Російська імперія використовувала для захисту своїх кордонів від нападів черкесів і знаходила застосування їхнім умінням розвідників під час Кримської війни (1853–1856 рр.). Їх називали "пластунами" через характерний спосіб життя, адже у розвідці козаки могли днями лежати на землі чи в болоті не поворухнувшись і цілі милі просуватись "по-пластунськи" на ліктях, щоб не потрапити ворогу до рук. Свої неординарні вміння розвідників козаки-пластуни втілювали у подвигах які здійснювали при обороні Севастополя 1854–1855 рр. Стаття П. Франка затвердила назву "пластун" за українськими скаутами, а основною їх метою було досягти тих вмінь і навичок, якими володіли чорноморські козаки-пластуни [23, с. 1–2].

Слід зазначити, що період побудови організації перед Першою світовою війною – це втілення ідеї скаутського виховання у конкретні виховні завдання для задоволення потреб українського народу у бездержавний період. Тоді постають, незалежно один від одного, кілька осередків пластової виховної ідеї.

Перший – сформований у середньо-шкільному середовищі. На чолі з О. Тисовським. Другий організований І. Чмолюю, який видавав щомісячник "Відгуки", в якому популяризувалась військова

справа, як важливий чинник розбудови української держави. Свій гурток І. Чмола організував із студентів, які мешкали в Академічному Домі. Щоранку о 5-й годині члени гуртка виходили за місто і займалися військовими вправами, картографією, імітацією бойових дій, вправами зі зброєю та стрільбами [26, с. 30–49]. Тож природним результатом цього виховного етапу був вступ багатьох пластунів у ряди Українських Січових Стрільців командиром яких згодом став І. Чмола [10, с. 24–25].

У січні 1912 р. при товаристві "Січ" у Львові таємний пластовий гурток організував П. Франко. Він пропагував дещо інші напрямки діяльності "Пласту" аніж О. Тисовський та І. Чмола. Наголошувалось на фізичному вихованні, що мало бути досягнуто через ігри. П. Франко був автором першого підручника "Пластові ігри" [12, с. 121–122].

У своїй статті "Скаутинг-Пласт: розвиток його ідеології, історичний нарис" О. Тисовський згадує про організацію пластових гуртків П. Франком, який керував цим процесом незалежно від нього. Крім того виступив з критикою ідеологічних засад і виховних методів, що застосовував П. Франко у своєму гуртку. О. Тисовський звертав увагу на недисциплінованість учасників гуртка, спізнення керівника гуртка на збори та інші недоліки, у роботі з молоддю надавалась перевага лише фізичному розвитку [28]. Проте один із тогочасних вихованців П. Франка Іллярій Домбчевський, у своїх спогадах гостро заперечив таке звинувачення щодо свого виховника [24].

Існування трьох осередків нової організації мало певні недоліки. Найперше, це різні методи впливу на вихованців, як зазначав пластун Северин Левицький, "у всіх трьох виходило дещо інше, але всі базувались на англійському скавтингу" [18, с. 87–89]. На нашу думку С. Левицький мав рацію оскільки різні підходи до виховного процесу досить часто можна об'єднати у спільну концепцію виховання молоді, що згодом і сталося.

Один із перших учасників "Пласту" на філії академічної гімназії у Львові К. Паньківський, окреслюючи початки пластових гуртків у Львові, дав також характеристику їхнім засновникам: "Дроту" ("О. Тисовський" – популярне прізвисько О. Тисовського), Петру Франку, Івану Чмолі. Наголошує, що це були зовсім різні люди. О. Тисовський був науковцем, вихователем, педагогом, стриманим і справедливим і намагався жити за статутом. Петро Франко на той час, був студентом політехніки і вчителем фізкультури в академічній гімназії, був честолобним, дуже жвавим і швидко захоплювався новими ідеями, але це захоплення було короткотривалим. Тому "Пласт Франка" і "Пласт Дрота", як стверджують автори історії Пласту, були різними за характером, напрямком діяльності та віковим цензом. "Пласт Чмоли" та "Пласт Франка" відіграли значну роль для подальшого розвитку українського пластового руху, проте виховна модель яку поклав в основу своєї організації О. Тисовський і методи виховання в ній, у більшій мірі відповідали потребам вихованців та всьому українському суспільству [18, с. 82].

Досить суперечливою є історія найменування організації. О. Тисовський згадував, що коли виникла потреба назви організації, на допомогу їм прийшов І. Боберський, який запропонував ідею назви організації "Пласт", що було похідним від найменування кубанських козаків – "пластунів". Його думка була важливою і до неї прислухалась більшість присутніх, яким назва сподобалась [13, с. 21].

Маємо інші свідчення, що цю назву запропонував П. Франко. Найширше це питання висвітлюється у спогадах С. Гайдучка, активного організатора "Сокола" і "Пласту" у Львові. Він згадував, що у листопаді 1911 р. на товариській зустрічі П. Франко попросив І. Боберського, щоб він допоміг назвати організацію. Як зазначив П. Гайдучок: "Вже 2-го дня П. Франко прийшов з назвою "Пласт". Чи знайшов її у книжці, чи радився в свого батька, не знаю" [15, с. 7–9].

Офіційною датою заснування "Пласту" вважають 12 квітня 1912 р. У цей день близько 40 учнів різних класів гімназії успішно склали перший пластовий іспит. Саме ці пластуни стали основою І пластового полку ім. П.К.Сагайдачного. Упродовж 1912/13 та 1913/14 навчальних років новостворена організація у гімназії розвивалася і стала свого роду практичною лабораторією, результати якої були покладені в основу розробленої О. Тисовським теорії "Українського Пласту" [8, с. 62; 20, с. 50–52], О. Тисовський згадував, що оголосив у день присяги про пластові сходи із програмою, яка включала присягу пластунів. Текст присяги він уклав сам [13, с. 22]. Її пояснення і основні положення виклав у своїй книзі "Життя в Пласті" [1, с. 55]. До участі в церемонії складання присяги були запрошені директор І. Кокорудз, секретар гімназії Ю. Лещій, а також вчителі-прихильники "Пласту" – М. Федусевич та О. Янів, що тим самим засвідчило легітимність і визнання організації [13, с. 22].

О. Тисовський був першим теоретиком пластової організації, і автором низки методичних розробок та пластового підручника. В 1912 р. він опублікував свою брошуру "Пласт в українській школі", трохи пізніше, у 1921 р. при сприянні І. Боберського видав працю "Життя в Пласті" (роки перевидання: 1961, 1969) [3, с. 48; 12, с. 122]. Низка методичних розробок у вигляді доповідей на різних зібраннях та з'їздах також відносяться до виховного доробку автора. Зокрема варто згадати

такі його напрацювання, як: "Пластова ідея у задумі і в житті" (доповідь на верховному з'їзді, 25-26/XII 1927), "Пластове виховання", "Скаутинг-Пласт: Розвиток його ідеології, історичний нарис і сучасний стан скаутського руху" [24, с. 3–6].

Упродовж 1912–1914 рр. діяльність "Пласту" охоплює все більше учасників у Східній Галичині з університетів, гімназій і шкіл. Проте, до пластової роботи бралась переважно молода інтелігенція великих міст і осередком цієї інтелігенції був перший гурток створений О. Тисовським. Могла виникнути проблема замкнутості товариства в межах міської молоді, що робило б перешкоди для просвітницької діяльності "Пласту" серед усього українського населення Східної Галичини. Цю проблему попередив П. Франко, який задля утвердження і популяризації пластової ідеї, встановлення контактів в провінціях, скликав до Львова пластових вихователів-організаторів і провів два з'їзди у приміщенні "Сокола-Батька". Така ініціатива отримала критику з боку О. Тисовського, на його думку з'їзди не були добре продумані і підготовлені та не дали очікуваних результатів. Сам він брав в них участь без великого ентузіазму та не схвалюючи ідеї їх скликання [18, арк. 85].

На Першому з'їзді керівників пластових куренів Східної Галичини, який відбувся 6–8 квітня 1913 р., були присутні делегати від 16 організацій краю, які представляли Львів – О. Тисовський, П. Франко, Перемишль – Любович, Станіславів – Кичун, Сокаль – Д. Останько, В. Галань, Золочів – О. Кривуцький, Рогатин – Н. Гірняк, Щуровський, Яворів – К. Оборський, Дзись, Дрогобич – М. Мінчак, Копичинці – О. Петрицький, Ярослав – Шумський, Білецький, Боршевичі – К. Утриско, Самбір – Пеленський, Будзінський, Чортків – Мостович, Пчани – Й. Татів, Пикуловичі – Й. Говда, Підліски Малі – Вусевич. Окрім пластунів, участь у з'їзді взяли представники "Сокола-Батька" та інших громадських інституцій [9; 11, с. 327].

У газеті "Діло" від 11 квітня 1913 р. детально проінформовано про перебіг зїзду. Зокрема, зазначено, що головою зїзду обрано П. Франка, а секретарем – М. Залужного. Обговорювалась велика кількість проблем, найголовнішими з них, на думку автора статті, були: прийняття пластового статуту розробленого О. Тисовським, вибори "інформаційного комітету", до якого ввійшли О. Тисовський, П. Франко, М. Залужний та С. Левицький, створення комісії для розробки проекту пластових відзнак, що складалася з О. Тисовського, П. Франка, М. Залужного.

Перед початком засідання було вирішено, що ухвали прийняті на з'їзді більшістю голосів, повинні діяти до 2-го з'їзду і їм підкоряться усі осередки, що делегували представників.

Основні події з'їзду, які викликали жваву дискусію, зокрема доповідь О. Тисовського, "Організація "Пласту" в нас і в інших народів" [9]. Також 5 січня 1921 р. пластовим проводом прийнята пластова відзнака – лілейка переплетена з тризубом, підготовлена М. Федусевичем, а також представлені зразки пластових одностроїв і відзнак з національним забарвленням, запропоновані О. Тисовським та П. Франком [1, с. 25].

Визначальними щодо подальшого усталення ідеологічних, методичних, організаційних підвалин "Пласту" та участі пластунів у II-му сокільсько-січовому здвигу на честь ювілею Т. Шевченка 28 червня 1914 р. був 2-й з'їзд, скликаний у Львові 1–2 лютого 1914 р. У з'їзді взяли участь представники 30 пластових куренів з великих міст Східної Галичини.

Для подальшого розвитку організації на з'їзді було обрано кількох представників організації, а саме: О. Тисовського, Бабина, В. Біберовича, та П. Франка, що мали звернутися до відомих людей краю, щодо підтримки створеного на з'їзді "Осереднього Пластового Комітету" [22, с. 68–71]. Такі звернення висунуто до крайового інспектора шкіл І. Копача, директора "Кредитного Союзу" К. Паньківського, голови спортивного товариства "Сокіл-Батько" (1908–1914 рр.) І. Боберського, А. Мохнацької і директора гімназії в Рогатині М. Галуцинського [18, арк. 85]. Другий пластовий з'їзд уже був краще організований і отримав підтримку вищого керівництва організації. Проблеми які були обговорені мали значний вплив на подальше існування організації. Головну роль на цьому з'їзді відігравав О. Тисовський, а осередній пластовий комітет, створений за безпосередньої його участі, залишився головним керівним органом організації у довоєнний період діяльності "Пласту". Ці з'їзди фактично затвердили існування "Пласту", як однієї з найбільших українських організацій для виховання молоді на території Східної Галичини.

Кульмінацією довоєнного розвитку "Пласту" став II Краєвий сокільсько-січовий здвиг у Львові у 100-літню річницю дня народження Т. Г. Шевченка. Його програма передбачала походи, військово-спортивні вправи, в яких взяло участь 12419 осіб, що представляли 120177 членів у 2166 стрілецьких, січово-сокальських та пластових організаціях [6, с. 39]. О. Тисовський згадував, що саме під час цього дійства прийшла звістка про замах і вбивство наслідника австрійського престолу в Сараєво. Розпочалась війна [1, с. 26].

Отже, "Пласт" у Східній Галичині утворився на основі таємних середньошкільних і перших скаутських гуртків української молоді у 1911–1912 рр. Визначну роль у його заснуванні та

становленню відіграв О. Тисовський – перший теоретик пластової організації та автор низки методичних розробок та пластового підручника.

Список використаних джерел

1. Тисовський О. Життя в Пласті. Основи пластового знання для української молоді / О. Тисовський. – Львів, 1921. – 158 с.
2. Андрухів І. Українські молодіжні товариства Галичини: 1861–1939 рр. (Короткий історичний нарис) / І. Андрухів. – Івано-Франківськ, 1995. – 72 с.
3. Андрухів І. Західно-українські молодіжні товариства "Сокіл", "Січ", "Пласт", "Луг" / І. Андрухів. – Івано-Франківськ, 1992. – 78 с.
4. Окаринський В. М. Пласт в українському національно-визвольному русі (1911–1939 р.р.): Монографія / В. М. Окаринський. – Тернопіль, 2006. – 222 с.
5. Окаринський В. М. Пластовий рух на Тернопільщині (від початків до сьогодення) / В. М. Окаринський. – Тернопіль: Астон, 2007. – 64 с.
6. Окаринський В. М. Український скаутський рух (1911–1944 рр.) / В. Окаринський. – Тернопіль: Рада, 2006. – 264 с.
7. Сич О. М. Пласт: нарис витоків, історії, сьогодення / О. Сич. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1999. – 76 с.
8. Савчук Б. Український Пласт 1911–1939 рр / Борис Савчук. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1996. – 264 с.
9. Репортаж із I-го Пластового З'їзду // Діло. – 11 квітня 1913.
10. Коренець Г. Роля та досягнення Пласту в Україні (Доповідь виголошена на 2-му семінарі Пластового Конгресу Другого) / Ганна Коренець // Пластовий Шлях. – Торнто, 1968. – Ч. 3–4. – С. 24–25.
11. Альманах Станіславської землі. Збірник матеріалів до історії Станіславова і Станіславщини [редатор-упорядник Б. Кравців]. – Нью-Йорк-Торонто-Мюнхен: Товариство ім. Шевченка, 1971. – Т.1. – 659 с.
12. Леник В. Українська організована молодь (молодечі організації від початків до 1914 року) / В. Леник. – Мюнхен-Львів, 1994. – 181 с.
13. Данилів Т. Основоположник Пласту (До 80-річчя з дня народження професора д-ра Олександра Тисовського) / Т. Данилів. – Мюнхен: Молоде Життя, 1966. – 47 с.
14. Бейден-Пауел Оф. Пластування для хлопців / Бейден-Пауел, переклад О.Кульчицького – І.-Ф.: Лілея – НВ, 2007. – 304 с.
15. Гайдучок С. Читаю і згадую / С.Гайдучок // Сокальські вісті. – 1937. – С. 7–9.
16. Державний архів Тернопільської області, ф. Р-3503, оп. 1, спр. 64, 27 арк.
17. Там само, спр. 65, 21 арк.
18. Там само, спр. 21, 152 арк.
19. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДАЛ України), ф. 410, оп. 1, спр. 51, 87 арк.
20. Звіт Дирекції Ц.К. Академічної гімназії у Львові за шкільний рік 1912/13. – Львів: Друкарня Наукового Товариства імені Шевченка, 1913. – 112 с.
21. ЦДАЛ України, ф. 410, оп. 1, спр. 104. – 76 арк.
22. Буда А. Зародження пластової журналістики і перші пластові видання / А. Буда // Магістеріум. Збірник наукових праць. – 2006.– Випуск 22. Серія: Журналістика. – С. 68–71.
23. Франко П. Пластуни / П. Франко // Діло. – 1911. – № 268. – С. 1–2.
24. ЦДАЛ України, ф. 410, оп. 1, спр. 102, 97 арк.
25. Каменецький Ю. Наш незабутній Чмоль. Листки дружнього зв'язку / Юліян Каменецький // Бюлетень I-го куреня УПС ім. Степана Тисовського. – 1967. – Ч. 1–2. – С. 3–6.
26. Тисовський О. З юних літ Українського Пластового Уладу / Тисовський Олександр // Пластовий шлях. – 1954. – Ч.7. – С. 30–49.

Владимир Струганець

МЕСТО И РОЛЬ АЛЕКСАНДРА ТИСОВСКОГО В СОЗДАНИИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ "ПЛАСТА" В ВОСТОЧНОЙ ГАЛИЧИНЕ (1911–1914 ГГ.)

В статтє проанализированы место и роль Александра Тисовского в учреждении и деятельности "Пласта" в Восточной Галичине в течение исследуемого периода. Раскрыто его значение в формировании национального сознания украинцев очерченного периода.

Ключевые слова: Восточная Галичина, Александр Тисовский, "Пласт", общественно-политическая деятельность.

Volodymyr Struganets

THE PLACE AND THE ROLE OF OLEXANDR TYSOVSKIY IN THE FOUNDATION AND FUNCTION OF THE PLAST IN EASTERN HALYCHYNA (1911–1914)

The place and the role of Olexandr Tysovskiy in the foundation and function of the Plast in Eastern Halychyna during the investigated period are analyzed in this article. His importance in the formation of national awareness of ukrainians in the indicated period is explored here.

Key words: Eastern Halychyna, Olexandr Tysovskiy, "Plast", socio-political activities.